

**Opisy pomników przyrody objętych ochroną przed rokiem 1999 rozporządzeniami
Wojewody Opolskiego oraz ogłoszonych uchwałą Rady Miejskiej w Kędzierzynie- Koźlu
w 1999 roku**

Dąb szypułkowy *Quercus robur* L.

Występowanie: Europa, Kaukaz.

Siedlisko: lasy liściaste, mieszane, od niżu po niższe położenia górskie. Często występuje w dolinach wielkich rzek, gdzie jest składnikiem łągów wiązowo- jesionowych. Gatunek ten występuje na glebach żyznych, świeżych i głębokich, dość dobrze znosi okresowe zalewanie, na glebach ubogich i suchszych rośnie znacznie słabiej, drzewa są często krzaczaste i krzywe.

Fenotyp¹: Jest to drzewo zwykle bardzo okazałe, wysokości do 40 m z szeroką i wysoką koroną, światłolubne, choć w młodości dobrze znosi zacienienie. Posiada system korzeniowy głęboki, palowy na glebach świeżych i głębokich, a powierzchniowy na glebach płytkich. Pień przeważnie już na małej wysokości rozdziela się na kilka bardzo okazałych konarów. Młode gałązki są bruzdkowane, brązowoszare do zielonawych i posiadają jaśniejsze korkowate brodawki. Zimowe pączki skupione są na końcach gałązek, a kora jest siatkowato, podłużnie spękana w kolorze ciemnoszarym do brązowoszarej. Liście są skrętoległe, pojedyncze, zatokowo powycinane, po obu stronach mają 5-7 okrągławych, całobrzegich kłap, wciętych mniej więcej do połowy blaszki, są niesymetryczne, krótkoogonkowe, odwrotnie jajowate, na szczycie zaokrąglone, u nasady z wyraźnymi uszkami, długości ok. 7-12 cm, szerokości do 8 cm, skórzaste. Z wierzchu są ciemnozielone, niezbyt lśniące, od spodu jaśniejsze i na nerwach lekko owłosione.

Nasze pomnikowe dęby szypułkowe.

Wiek: ok. 200 lat, obwód: 515 cm, wysokość: 23 m, adres: Kędzierzyn-Koźle – Osiedle Sławięcice, ul. Sławięcicka 18/20 obok Zakładu Fryzjerskiego i dawnego kina, obecnie remizy Ochotniczej Straży Pożarnej.

Wiek: ok. 360 lat, Obwód: 586 cm,
Wysokość: 24,5 m, Adres:
Kędzierzyn-Koźle – Osiedle
Sławięcice, przy ulicy Walerego
Wróblewskiego 25/27, na lewym
poboczu drogi przy fermie drobiu.
Dąb trzeci w kolejności pod
względem obwodu pnia.

Wiek: ok. 350 lat, Obwód: 534 cm, Wysokość: 19 m, Adres: Kędzierzyn- Koźle – Osiedle Sławięcice, ul. Walerego Wróblewskiego 31, na podwórku przy fermie drobiu.

Wiek: ok. 470 lat, obwód: 732 cm, wysokość: 18 m, adres: Kędzierzyn-Koźle –Osiedle Sławięcice, ul. Josefa von Eichendorffa 3b, za cmentarzem. Najgrubszy i najstarszy z opisywanych dębów.

Wiek: ok. 350 lat, obwód: 706 cm, wysokość: 26 m, adres: Kędzierzyn-Koźle - Osiedle Sławięcice, ul. Sławięcicka 3.

Wiek: ok. 220 lat, obwód: 540 cm, wysokość: 21 m, adres: Kędzierzyn-Koźle – Osiedle Sławięcice, ul. Sławięcicka 3.

Wiek: ok. 260 lat, obwód: 430 cm, wysokość: 25 m, adres: Kędzierzyn-Koźle– Osiedle Stare Miasto, Park Zabytkowy Planty Koźła, przy wejściu od strony ul. Marii Konopnickiej.

Wiek: ok. 260 lat, obwód: 430 cm, wysokość: 25 m. adres: Kędzierzyn-Koźle Osiedle Stare Miasto, Przy Domu Św. Karola. ul. Ignacego Łukasiewicza 9.

1) Drzewo rosnące najdalej od ulicy, od strony parkingu.

2) Drzewo najbliższej ulicy, od strony promenady

3) Drzewo rosnące blisko ulicy, najbliższej stacji paliw.

Wiek: ok. 200 lat,

obwody:

1) 342 cm, 2) 378 cm, 3) 361 cm,

wysokość:

1) 25 m; 2) 26,5 m; 3) 23 m

Adres: Kędzierzyn-Koźle – Osiedle Stare Miasto, ul.

Ignacego Łukasiewicza 3-5, naprzeciwko budynków Poczty i Banku.

Tulipanowiec amerykański *Liriodendron tulipifera*

Występowanie: naturalnie- wschodnia część USA, w Europie często sadzony.

Fenotyp¹: drzewo wysokości do 30 m (w naturalnym środowisku), jego korona jest stożkowata, u góry zaokrąglona i rozłożysta, o jasno zielonej barwie. Pień jest smukły i prosty o jasno-brązowej, bruzdkowanej korze. Liście duże, skrętoległe są podzielone na 4 kłapy o ściętych końcach. Kwiaty żółtawo-zielone, kielichowate i duże, przypominające

wyglądem wielkie tulipany. Owoc jest złożony z licznych skrzydlaków² i tworzy pewnego rodzaju szyszkę. Może żyć nawet 700 lat.

Siedlisko: wymaga gleb zasobnych i świeżych oraz nasłonecznionych stanowisk.

2 tulipanowce amerykańskie
wiek: ok. 130 lat, obwody: 242 cm,
226 cm, wysokość: 22 m, adres:
Kędzierzyn-Koźle - Osiedle Sławięcice,
Park Zabytkowy w Sławięcicach, na
brzegu polany od strony Kościoła
Św. Katarzyny.

Tulipanowce zimą.

Lipa drobnolistna *Tilia cordata* Mill.

Występowanie: Europa i zachodnia Syberia, Bliski Wschód.

Siedlisko: występuje na nizinach po wyższe partie gór (Alpy do 1400 m n.p.m.), w lasach liściastych i mieszanych, na obszarach z ciepłym latem (lasy dębowo- grabowe, łągi wiązowo- jesionowe). Najczęściej na glebach świeżych lub umiarkowanie suchych, średnio głębokich lub głębokich, luźnych zasadowych, gliniastych. Lipa jest wrażliwa na zasolenie gleby, odporna na mrozy, znosi silne ocienienie.

Fenotyp¹: drzewo wysokości do 30 m, z dużą, gęstą, często nieregularną koroną i wzniesionymi gałęziami. Młode gałązki są oliwkowozielone, z wierzchu lekko czerwone, prawie zawsze nagie i lśniąco. Pień jest ciemnoszary do brązowego, podłużnie żebrowany. Liście skrętoległe, pojedyncze, równomiernie i ostro piłkowane, z ogonkiem długości 2-5 cm. Blaszka jest niesymetrycznie sercowata, mniejsza niż u lipy szerokolistnej, przeważnie długości 5-7 cm i prawie tej samej szerokości, z wierzchu ciemnozielona i naga, od spodu niebieskawo-szaro-zielona, z brązowymi kępkami włosków w kątach między nerwami bocznymi a nerwem środkowym.

Wiek: ok. 170 lat, obwód:
446 cm (poniżej zgrubień),
wysokość: 27 m, adres:
Kędzierzyn-Koźle - Osiedle
Sławięcice, Park Zabytkowy
w Sławięcicach, przy alejce,
od strony Kościoła Św.
Katarzyny.

Jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica*

Występowanie: Ameryka Północna, na wschód od Gór Skalistych. Posiada bardzo rozległy zasięg geograficzny, co jest związane z występowaniem kilku podgatunków (odmian geograficznych). W Europie najczęściej uprawiany.

Siedlisko: najlepiej rośnie na żyznych i wilgotnych glebach, ale jest bardzo wytrzymały na suszę oraz zanieczyszczenie powietrza pyłami i dymami.

Fenotyp¹: drzewo wysokości do 20 m, o gęstej i szerokiej koronie. Kora na młodych pniach szara i płytko bruzdkowana. Pączki w zimie są brązowe i owłosione. Młode pędy są miętko owłosione a w zimie nagie, oliwkowozielone do brązowszarych. Listki (w liściu złożonym), których jest 5-7, od spodu i na ogonkach są gęsto owłosione, najczęściej jajowatolancetowate lub eliptyczne, długości 8-14 cm, karbowano-piłkowane lub całobrzegie. Z wierzchu są ciemnozielone, od spodu jaśniejsze. Jesienią liście przebarwiają się na kolor żółty lub brązowożółty. Roślina dwupienna³. Skrzydlaki² są długości 3-6 cm, z wąskim i tępo zakończonym skrzydełkiem. Jesion pensylwański owocuje bardzo obficie i wcześnie- już w młodości.

Wiek: ok. 180 lat, obwód: 351 cm,
wysokość: 23 m,
adres: Kędzierzyn-Koźle - Osiedle
Sławięcice, przy brzegu skarpy,
przy drodze polnej - przedłużeniu
ul. Powstańca Filipa Pieli.

Wiek: ok. 160 lat, obwód:
300 cm, wysokość: 22 m,
adres: Kędzierzyn-Koźle - Osiedle
Stare Miasto Park Zabytkowy
Planty Koźła, u podnóża skarpy
drogi prowadzącej do Bud.Sp.Pr.

Pomniki przyrody nieożywionej.

Pomnikami przyrody nieożywionej mogą być jaskinie, głazy narzutowe⁴, tzw. erratyki oraz interesujące formy powierzchni ziemi np. – źródła⁵, wodospady, jary⁶, skałki, wywierzyska⁷, przełomy rzeczne⁸, jaskinie, odkrywki⁹ itp.

Na terenie gminy Kędzierzyn-Koźle są 2 takie obiekty.

1. Głaz narzutowy

Kształt: owalny dysk

Obwód: 500 cm

Długość: 200 cm

Szerokość: 125 cm

Aders: Kędzierzyn-Koźle

– Osiedle Azoty ul.

Przodowników Pracy 13

za ogrodzeniem Szkoły

Podstawowej nr 3,

w stronę Zakładów

Azotowych.

2. Głaz narzutowy

Kształt : graniastosłup
o podstawie prostokąta

Obwód: 352 cm

Długość: 140 cm

Szerokość: 100 cm

Kędzierzyn-Koźle –

Osiedle Sławięcice

ul. Sławięcicka 83

przed budynkiem
internatu Zespołu Szkół

Chemicznych.

SŁOWNICZEK

¹**Fenotyp**- jest to zespół dostrzegalnych cech organizmu (wygląd i właściwości), powstałych jako wynik oddziaływania warunków środowiska na właściwości dziedziczne (genotyp) organizmu.

²**Skrzydłak**- to owoc suchy, niepękający, o owocni zaopatrzonej w skrzydłaste wyrostki, które ułatwiają rozsiewanie.

³**Dwupienna roślina**- na jednym egzemplarzu rośliny są kwiaty męskie, a na innym egzemplarzu kwiaty żeńskie.

⁴**Głaz narzutowy** (eratyk, z łac. „errare” - błędzić) – jest to fragment skały przyniesiony przez lądolód.

⁵**Źródło** - to naturalny, skoncentrowany i samoczynny wypływ wody podziemnej na powierzchnię Ziemi.

⁶**Jar** - forma ukształtowania terenu w postaci wydłużonego zagłębienia o wąskim dnie i stromych zboczach.

⁷**Wywierzysko (reokren)** - to typ źródła o silnym wypływie. Najczęściej występuje w regionach górskich.

⁸**Przełom** – jest to odcinek doliny rzecznej o wąskim dnie i stromych zboczach, w którym ciek wodny (rzeka) pokonuje przeszkodę znajdującą się na jej drodze (np. pasmo górskie albo inna wypukłość terenu).

⁹**Odkrywka** - w górnictwie: przypowierzchniowe złoża surowca, które jest odsłonięte geologiczne w sposób naturalny (erozja) lub sztuczny (przez człowieka). Odkrywki stanowiły pierwszy etap w historii rozwoju górnictwa ze względu na bezpośrednią dostępność złoża. Są one też uważane za pierwsze kopalnie naziemne - zwane od sposobu wydobycia kopalniami odkrywkowymi.